

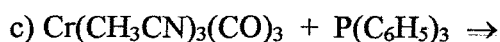
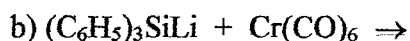
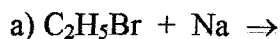
2004. december 17.

Fémorganikus Kémia vizsgakérdések

1) Írja fel öt olyan szintetikus eljárás reakcióegyenletét, amellyel *s*- és *p*-mezőbeli, valamint *d*-mezőbeli elemek anionos σ -donor ligandumokkal alkotott származékai előállíthatók!

(5 pont)

2) Egészítse ki az alábbi reakcióegyenleteket:

(5 pont)

3) Hasonlítsa össze a Fischer- és Schrock-féle karbéneket a következő szempontok alapján: a) a központi fématom oxidációs állapota és helye a periódusos rendszerben; b) a karbén-szénatom reaktivitása és a hozzá kapcsolódó szubsztituensek; c) a központi fématom egyéb szubsztituensei; d) a 18-elektronos szabály érvényessége.

(5 pont)

4) Adja meg az első átmenetifém sorban a Cr-tól a Ni-ig (Cr, Mn, Fe, Co, Ni) azoknak a legegyszerűbb, semleges fémorganikus molekuláknak a sztöchiometriai képletét, amelyek $C_5H_5^\ominus$ és CO ligandumokat tartalmaznak. Rajzolja fel a molekulák szerkezeti képletét is!

(10 pont)

5) $Fe(CO)_5$ -t és $Mn_2(CO)_{10}$ -t tartalmazó keveréket hexánban oldunk és besugározzuk UV lámpával (Hg-gőz lámpa). A termékelegy illékony komponenseit vákuumban leszívadjuk és a maradékot szublimáljuk; ennek során vörös színű kristályos termék (ezt a továbbiakban T-vel jelöljük) válnak le a szublimáló berendezés hűtött felületén. A T-anyag szerves oldószerben oldódik, IR spektrumában 2067, 2019 és 1987 cm^{-1} -nél jelentkeznek sávok. A tömegspektrum $m/e = 166$ -tól $m/e = 558$ -ig tartalmaz egy csúcs-sorozatot, amelyben a csúcsok egymástól 28

Folytatás a lap másik oldalán!

tömegszámmal különböznek. A tömegspektrumban az $m/e = 55, 56$ és 111 -es csúcsok további töredékion-sorozatok kiindulópontjai, ugyanakkor az $m/e = 110$ csúcsból ilyen sorozat nem indul ki.

Adja meg a T anyag összetételét és szerkezetét!

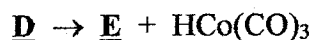
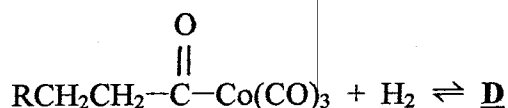
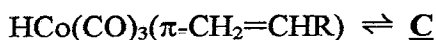
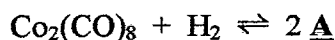
Megjegyzések: a) a mangán és a vas legnagyobb gyakoriságú izotópja a ^{55}Mn és a ^{56}Fe ; b) a $\mu\text{-C}\leftrightarrow\text{O}$ vegyértékrezgés frekvenciája 1750 és 1850 cm^{-1} közé esik.

(10 pont)

6) A $\text{Mn}_2(\text{CO})_{10}$ fém nátriummal reagálva A vegyületet eredményezi. Az A vegyület $\text{H}_2\text{C}=\text{CHCH}_2\text{Cl}$ -dal B és C termékekhez vezet. A B-vel jelzett vegyületben = amely megfelel a 18-elektronos szabálynak = a protonok három különböző mágneses környezetet mutatnak. A vízdékony C-vegyület AgNO_3 oldattal fehér csapadékot ad, amely fény hatására elszürkül. B vegyületet hevítve D gáz távozása közben E anyaghoz jutunk, amelyben a protonok két különböző mágneses környezetben vannak. Azonosítsa a vegyületeket A-tól E-ig.

(10 pont)

7) Azonosítsa a vegyületeket A-tól E-ig az alábbi katalitikus reakciósorozatban:

(15 pont)